

ANDRIJA DABOVIĆ

Split

Brodski bog Mazalo

Mart te godine bio je natopljen hladnoćom suhe bure koja je fišćanjem dizala magličaste oblačke prašine, kovitlala mrtvim lišćem po budžacima pomorskog arsenala, pjenila more zalivom i nevidljivim ostrim ubodima rashlađivala ljudske kosti da bi se dlake ježile, a mareta je ljubila veliki, crni dok broj dva, usidren škripavim, teškim lancima. U žvalama doka sjedio je bijeli brod zvani »Vila«, poduprt drvenim cokunima sa strane, pa je tako brod ličio na neukopanog mrtvacu u otvorenom odru.

— Kako ćemo, meštre? — cijuknu dječaćki glasić u buri.

— Eto, viš — šmrknu Mazalo, držeći se pijano za željeznu ogradu pogledajući u prazninu, dolje po doku gdje su rijetki radnici šćućureni preskakali i bljezgali širokim šljatinama po nadošloj vodi, sa izgledom žaba u barama, i mlateći rukama, izmicali, — Trebat će jedna štica i komad konopa — reče utiskujući topli vazduh iz pluća u svoje umazane, prozeble dlanove.

— Tako — cvokotnu pokunjeno dječak suznih očiju uprtih u staru meštrovu bluzu, ispećaćenu šarenilom stotinu uljanih boja poput leptirica koje je on tako često gledao svuda oko plotina. Možda ga baš zbog te smrdljive, umazane bluze i zovu Mazalo, a ne meštar Jozo. U jednom trenutku htio je da ga to upita, ali je od-

mah odustao od te pomisli, jer je on njegov šegrt, pa se stoga bojao i uvukavši glavu u uski vratić ćutke bi žmirkao sa svakim naletom vjetra. Izgledalo je kao da će s nogu zaspati; zasut milinom nestajanja.

— Zima — priupita Mazalo — Cvokoćeš, a?

— Onako, meštre — prosikta dječaćki glasić pod ježuravom meštrovom bradom.

— Smicao si luk, jutros . . .

— Okusio zericu, a šta ću.

Mazalo ga potegnu osjećajem sažaljenja kao nikad ranije; a evo već godina dana kako mu se taj nesretnik mota oko nogu i prinosi mu boje, ulje, penele i tako uči zanat koji će mu valjati sjutra. A šta će mu sjutra valjati. Ni amina već nema, pomisli Mazalo, upijajući uplakane dječakove oči u kojima je bila izgubljena ona dječija radost, osmijeh, veselje, a umjesto svega toga utopila se neka tuga i Mazalo vidje svoga sinčića koji ga gotovo svakog dana, kad se on pretučen rabotom i zadihan vraća s posla, polubosonog dočekuje na kućnom pragu ili u oboru i salijeće pitkanjem — »Čale nosiš li mi zeru bijelog kruva«; a on mu s bolom i tiho odgovara: — »Sjutra sine«, zatim ga pogladi po mekoj travnatoj kosici i dubećoj povijenoj glavi, izvan susreta stvarnosti. Tako ga hrani obećanjima iz dana u dan. Od te pomisli Mazalu se otkinu topla suza, koju dah studene

bure smače s obraza; zatim se sjeti da mu je žena Stake jutroske turila komadić vruće frementunice i rekla da uštipne malo kad ogladni, jer da je dan dug. Sad je zabivši ruku, nabrbao tu pećicu žutice, u lijevi spuštenu špag bluze, ali je pod prstima osjetio hladnu težinu kao od zida odvaljen komad cementa.

— Čapaj — reče — uzmi, na!

Dječak ga tupo, bezvoljno pogleda i stidljivo pruži ruku sa izrazom zahvalnosti. Ne reče ništa.

— Uvuci se tamo — ozbiljno šušne Mazalo — Iza kamina . . . sjedni i kad to brčneš, stvori se tunake, na ovom mjestu, jer valja rabotati.

Dječak ne reče ništa; već samo klimnu glavom; i smotan žutom bluzicom i toplom riječju svoga meštra odgega palubom, a Mazalo se pričepi razmiljanjem kako da dokrajči sav taj posao danas, po ovom vrazjem čaknutom vremenu; zapovjedili su mu da mora brod biti pituran, jer da će šjutra, cik — zora banuti ona u mazana lica na brod.

Čvrsto stisnutim penelom u koščatoj ruci niz koju je lagano oticala meka i svježja boja nalik na ljudsku krv, sjedio je Mazalo na oguljenoj štici učvorenoj konopom sa banda. I to mu se činilo kao da čuči u onom tamo isturenom zahodu pomorskog arsenala, koji je bio od starih, ispucanih štica usaden uvrh mula i u koji bi radnici, šegrti i mornari utrčavali sa sviju strana i po svakom vremenu, do potkoljeno spuštali gaće, pogledali u jačere, koje nijesu mogli da dokuče, ali su ipak buljili da bi tako, valjda ubili stid gologuzih susjeda, čučavaca koji su na izlizanim šticama dospjeli silom boga, pritegnuti često neizdržljivim nagonom ličnih potreba. Samo koliko se puta i on tamo zalećao, pa kad je onako isturenom zadnjicom, koja se dijelom nabadala na viseću štici, a dijelom strčala preko tvrdih rubova oblizivana hladnoćom;

ne očekivano osjeti studene krupne kapljice prosute po licu kao ispljuvak zaostalog oblaka i on upre pogledom nedje tamo, uz bok broda — »Rožane, bože« — odape u sebi — »koliko će me ljutiti tvoj bijes . . .« I on se osjeti utopljen u pustu provaliju između zemlje i neba; onako mali i nevidljiv, s prikovanim dahom o željezne lamarine, koji potmulo odjekuju kao čakrtari u dubinama pakla. Štica ga je žuljala, i on iskrenu pogled gore, uz bok broda.

— Prdeknj mi, pinel — reče — oni bolji, oš, Šćepo!

— A, đe je, meštre? — zabrinuto upita dječak odzgo sa zelenim licem od bure, i nagnut preko ograde, netremice je pratio pogledom svaki pokret golih ruku svoga meštra, priljubljenog uz bok vapura, na sjedalu od štice — pa je izgledao kao kakva stara pticurina na dubovoj grani. Zar je malo puta tamo u Lazinama vidio šarenu pticurinu koja bi ko zna otkud dolećela i tako šćućurena sjedila na visokoj grani i zagledala dolje u korijen. On bi je gađao kamenjem i ljutio se svaki put kad god bi promašio, a tica, kao za inat, i dalje bi čučala bez obzira i straha i kao da se s njim rugala. To ga je žestilo, jer je htio da vidi kako pada kamenom pogođena tica; želio je smrt tici, jer ga je to zabavljalo; ali u trenutku bi mu bilo nešto strašno milo što baš nije 'ticu zdmio kamenom, već je ona uz klepet krila cijuknula, odletjela i izgubila se vazdušastim putem negdje tamo, među one velike, guste čemprese, u sivilo šume. — Možda je to majka, laknulo bi mu, majka onih mladih 'tica tamo koje nemoćno u gnijezdu leže, i rasčepljenim kljunićima bodu nebo dok im mati ubaci crvića, jer su gladni, jadni. 'Tice su jače od crvića i zato ih jedu. Neka čudna misao nagna ga da upita meštra zašto 'tice jedu crviće, ali se prisjeti da ga je već jednom upitao zašto i ribe jedu ribe, a on mu je odgovorio da to nije nimalo čudno, jer da netko mora nekoga žderati i krv mu sisati da bi mogao da tako živi; to je staro pravilo jačega, razbistravao je tu stvar baš tako njegov meštar, ali on to nije mogao razumjeti i samo je slegnuo ramenima; a sada je uzvijao mislima i obrvama natopljenim burom.

— Ondje, u onom kašunu, znaš, tu ti je penel, Šćepo

— Od piture?

— Da, od piture.

— Jel' kod krme.

— Mulac! — ljutnu se Mazalo, zagledan u nebo bremenito burom i odmah mu bi nešto žao. Dolje, po crnoj plohi doka broj dva, muvali su se radnici, čutke istežući neki poduži čelični konop, po svoj prilici s tim su konopom osiguravali dok, jer je lagano setao na buri. Kad osjeti da mu je zadnjica pretrnula, on se namrgođena lica, sažetih očiju, lagano, s bolom u kostima, pomjeri kao da će tog časa naći neki udobniji, mekši ležaj, ali to je udovoljavao samo svojem instinktu koji ga je nesvjesno nagonio da nešto učini, da se pomjeri po, kao kost, tvrdoj štici. On zastenje. Samo koliko puta se tako desi i da čovjek nešto učini, a što mu ama baš ništa ne koristi i ničemu ne služi, ali ipak to učini, a posije se kaje, psuje, ali to mu sve zajedno ne pomaže. Zašto je ono onaj dan on tako učinio, pokajnički se pitao, zadržavajući tup pogled na zmijasti, čelični lanac doka. Na isto takvom lancu, samo kao prst tankom, bio je svezan njegov rođeni Kudrov i on ga je ubio. Ubio rođenog kučka? Zašto? Sapinjala ga je tiha bolna tuga, i misao pritiskivala, ali nije nalazio odgovora zašto je onom crnom motikom, ošporkanom zemijom, utukao svog vjernog Kudrova. Da ono nije bio slučajno pobenanvio, tukla ga je misao u svim damarima i razlivala se kao žuč u njemu, dok je gledao uplakanu Staku koja je u zapečku benavila kršeći ruke i sva jedna iznad sebe pljučkala kroz komastre »Nesretniče, što ucinje; rdo prokietra«, a on je potjerao u strininu. Bila mu je nešto kriva i ona, ali toliko jasno nije mogao da vidi i opipa njezinu krivicu i u čemu se ona sastojala, a zna da je kriva i kad govori i kad sjedi i kad rabota. Ona mu je prva na dohvat u s neimaštinom svenule ljubavi, uvijek gladnim očima, presahljim sisama i jadima s kojima nema zabave ni u kočeti i zato je uhvaćena u krivici zavitanjoj uzdasima od zemlje do neba od kojih se ne može ni umrijeti ni živjeti na ovoj majčici zemlji, a krivicu svoga Kudrova on je konkretno vidio kad mu je fukara prevrnuo pun važ one boje koju je skupo platio, čak što više nije je ni platio nego se udužio kod onih starih gulikoža i lopova, ali poštenih, pa tako nije imao s čime opitirati svoj krevert kroat kimaka, tih sitnih smrdljivih životinjica koje mu noću, u snu krv sišu; samo kad on stane da se drpa i prevrće po svu bogovetnu noć, a ne može tom prokletstvu ništa; mada, istina, nabrba pokojeg i lijepo ga škilječim okom vidi kako lijeno šeće po njegovu prstu i kad stigne na vrh nokta zaustavi se kao da nešto razmišlja, pa zaokruži i vraća se uz prst kao trasiranom džodom; tako putuje kao ciganska čeraga i na tom putu čutke traži žderanciju od čiste njegove napačene krvi, koja toplinom kola. Mala je to životinjica i malo joj treba da napuni svoj gladni trbuh, pa oguglana gladu nije joj ni brige da li je hvataju strašne oči u samrtan zagrljaj i koje će joj treba s trbuhom spraviti. Ne, ne to i negleda jer glad nema očiju i on osjeća neku samilost prema toj sitnoj, gladnoj životinjici što klizi po njegovom prstu i zapliće se nespretno o njegove dlačice. Htio bi je pustiti da srkne ovolišno krvi nek' zadovolji svoj gladan stomak; ali sitna, goluždrava životinja podvi se i u tren mu zari užarenu nevidljivu iglu, od čega ga trupom produ bolni žmarci. Osjećaj ljudskog sažaljenja za čas se ugasi mržnjom prema toj sićušnoj životinjici i on je, uz škripu zuba, krvnički prigijeći svom svojom razbudenom snagom. »Na — reče — Ne sladi se tudim nesretnice«! I ulepjo začu kako kimak, sit njegove krvi puknu kao buha pritisnuta palcima. I on sad pogleda palce, uprljane crvenom bojom minija, pa mu se to pričinilo kao da vidi svoju bljutavu isisanu krv iz utrobe ubijenog kimaka; od toga ga prode neka tugaljiva jeza tijelom, jer zna da se neće slatko naspavati i biti smiren sve dotle dok ne istrijebi te proklete sisavce njegove krvi koje nema, a u krvi je sasut život isto kao i ovaj minij u važu. Sta kimci znaju?

»To je grdni zločin« — gundali su po selu, bog ih čelave maznuo — »Ubio kučka, beh, jadova« — prkljali su tako, a ne znaju koliko kućak ždere i čuteći cvili onim uvijek gladnim očima. To kuće nije bilo za njega, pa bog, branio je sam sebe, ali nije mogao da uguši onog Ma-

zala koji je u njemu tako snažno progovarao: »E jes' jes'« — imaš ti pravo, ali da nije bilo Kudrova one večeri, ti bi bio poludio nesretniče; znaš li samo to! Kod Stake si bio otisao na sjelo, sjećaš li se? Tada ti je more bilo do koljena. Bio si ludo zacopan, a opet nijesi znao što ti je. Sama je Staka tad kao sirotica čepkala vadan u kolibi i lijepo te dočekala: s bogatim sroem i širokim smiješnim osmijehom. Kao djevojka momka. Što može biti ljepše, pa kad ste oljuštili pečen krompir i zasuli se sirom, ti si joj se sve nešto primicao, a ona se odmicala i žaračem čepkala jasenovu žeravicu, a nije bila svjesna šta čepka i zašto; pa je izgledalo kao da je htjela da odloži nešto, a nije mogla da to odloži i laktom te iskosice muvala pod rebra »čekaj malo tako ti smrti. Frnjakul ti ne pomogao«. To je govorila sa žeravicom pretvorena u bunilo. Nekakva je stid prosto bila zaslijepila, pa su joj i oči bile zasuzile, a ti si je šćepao za ruku i promuklo (a nijesi bio nahlađen) đavolski slatko upitao: »Oćemo li ono, jadnice moja; a ona je stala da se češka i meškolji kao izvan sebe« — a što bi šćio moj Joso, zar se nijesi natukao sira iz mlijeka i krtole, đavole moj šta' oćeš, a? Bilo joj je milo da je tiče muška ruka, ali samo do granice: »Oj djevojko jaranice . . .«

Bio si zanesen samim sobom i obnevidio, neobuzdan onim iskonskim muškim pobudama ko' jarac. Onaj tvrdi stid što si osjećao čak i u tvojim gaćama neodoljivo te nagonio i izazivao stid i u predjelima stida tvoje Stake i oboje ste umirali od nekog potajnog, skrivenog stida, a nijeste znali otkud to sve dolazi i zašto je to sve tako. Znali ste da sad postojite kao metiljavi bravi. Stid i milina sudarili su se u vama do te mjere da su riječi same od sebe nestajale; jednostavno riječi su umirale u omamnom raju i bili ste nijemi, suludi i luđački zakikotani snagom žeravice, koja je i u ognjištu pred vama iskrila, topila se i izgorila sama od sebe, kao sam život.

A to je bio zanos života kakav samo voljeni mogu doživjeti uz prastaro ognjište s ostatkom pepela davno sagorjelih grana. I uzalud je tu bilo svako čepkanje. Bili ste puni toga čudesnog zanosia i sretni bez sreće koju ni imali nijeste nikada, pa vam zato ona nije ni falila. Šta će vam sreća, kad ste tako sretni i umirete od sreće.

Da, to je bio zanos, pa se u tom zanosu ponekad dogode čudne stvari, a da im se i ne znaju pravi uzroci. Tako je to bilo i tada; tek kad je Kudrov izvaljene njuške stao otužno zavijati, ti si vidio šta se dogodilo. Mamuran, sanjiv i slomljen milinom žene istrčao si iz kolibe i u prividenju sa zebnjom, nakostriješen kao kućak, ugledao potmul dim i sitan, oštar plamen koji je izbijao iz krova tvoje pradjedovske potleušice. Svijet te se oko glave okrenuo. Nijesi smogao daha i s koljenima do zuba, slomnjen, stigao si onamo, a bila je ponoć u sobu u kojoj je bog bio zaspao; ali nijesi vidio boga nego svoju sirotinju kako nestaje.

Samo da nije bilo Kudrova, a? I on je vjerno s tobom otperjao; nije se usput čak ni pripisavao kao ono što šćaše kao obično kad tresne nogom i pišne se uz neku staru omedinu sa zlatnom travicom. Eto, šta je pasja vjera, čovječje, a ti se buzdo prepati jadaš sadeka samo što ne umiješ vjerovati u dušu sitne male životinje koja te spasava zle napasti. Eh, Kudroval! Samo da njega nije bilo bio bi pravi beskućnik, golač i prosjak gori nego što i jesi; jer tko bi te još u pola noći spasavao? Nikto! Baš nitko. Nitko te ni danju, tako bojom usrana ne želi srest, jer smrdiš i nikome nijesi potreban; a ti samo misliš da si nekome potreban. Varaš se brajko! Eto, samo kako te krvnički gleda onaj tvoj razroki kapo; taj došljak kome se niti ne zna pravog roda ni poroda koji nakrivo luta radionicom, a niti šta radi, a niti šta zna što se tiče tvrde rabote i muke. I kraljevina ga plaća, dabome, jer on je stranac, koji se izkolovan i rodio i još je u kočeti, umjesto mlijekom, bio zadojen majčinim bojama, zato sve boje poznaje i zna da ih miješa, ne boj se, i miješa dublje i bolje od svakog radnika; pa i zahod ima ljepši sa emajliranom bijelom šoljom u koju kenja, jer on je ukazno lice kraljevine — »lijepše naše«, sa finom guzicom, a ti, buzdo seri sa onih šupljih stolica i nek' ti ga vjetar spušta sve do bubrega,

tu uvrh mula broj jedan; i sad tu, na toj štici viri kao čavka s praznim stomakom i s namočenim penelom u šaci — »E jes', jes' — imaš ti pravo. — »Jadni moj Kudrove« — duboko istisnu Mazalo uporno buljeći u karike teškog, crnog lanca smotanog na doku i spazi moleće, tihe, tužne i uvijek gladne kućje oči.

Bura je fišćala. Sudarala se s dokom i s ljudima.

— Nema penela meštre — prosu se piskav glasić odozgo.

— Što brundaš Šćepo?

— Kuće svoje ne vidio ako išta ima — kleo se dječak.

— Dobro si vidio?

— Jesam meštre, oči mi, ih.

Kao isposnik s nakostriješenim i crvenilom prošaranim ježurama brade, Mazalo je prazno pogledao gore, u nebo i othuknuo kao da tugu razgoni. Nije znao šta da kaže tom svom šegrtu, ispijena bijeda lica s usađenim blistavim očima kao na kiši opranom uglju. Susret očiju. I ništa. Ništa više, a što bi i bilo? Čim je otvorio kašun koji je izvan i iznutra bio nasran šarenilom boja, zabio je svoju smućenu promrzlu tikvicu do samog samcatog dna, pa je tako i s glavom i s očima prevrćao i preturao, ali onog »boljeg« penela nije nigdje bilo. Možda je jutros ostao zaboravljen u škaletu s alatom, u radionici pomislio je dječak zureći u kašun, koji je po obliku bio sličan s onm što je on kod kuće imao i u koji bi njegova mati zaključavala provišt svakog prvog u mjesecu. Zubi mu učine vodu i on vidje sebe kako nabrjava zahrđale ključeve u prikrajku, iza onog pera lapušnice i lagano bez lupe otvori poklopac. Mladi brat i starija sestra s majkom bili su pošli u crkvu, pa je po zvonima mogao znati kad bi mogli banuti na kućni prag. On nije volio čakanja u crkvi, a miris tamjana nagonio ga je na povraćanje i bilo mu je sve to nešto vraški dosadno i suviše ukočeno, neshvatljivo, pa je zato svakom prilikom izbjegavao crkvu, a ako ga je slučajno put vodio tamo, on je gledao da sporednijim, makar i dužim putem zaobiđe crkvu. Nije mu to uvijek palilo jer bi Padre bilježio njegove nebrojene izostanke od svete službe i to bi moglo da ometa sretan završetak njegova šegrtovanja u Pomorskom arsenalu; a silom ići na službu božju bilo je isto što i ne ići ili još i gore. »Slava ocu al' nema ništa u našem loncu . . .« rugao se Padru, ali u sebi da ga ovaj ne bi slučajno čuo, jer bi ga tog časa bog predao đavolu, a ovaj s rogovima . . . znalo se to. Eto, i te je službe božje on bio u svojoj potleušici, suhomedu i amo tamo preturao po kašunu. Znao je što hoće. Samo zericu slanine i jednu ciglu krišku kruva; tek toliko da utoli glad. To je neće ni poznavati; ali uzalud je kopao i prekopavao, pred njim i u njemu je stajao samo plitki bezdan; u kašunu nije bilo ni kruva ni slanine, osim poketića soli, jedne vrećice žita, dvije — tri glavice zelja i s tim u smotuljku karte nekoliko slizaka sapuna. Bilo mu je došlo da jaukne. — »Ovo je zadnje« — rekla je još sinoć mati, dok su svi njegovi uz ognjište, zgrtali i strugali iz tepsije. Trebalo joj je vjerovati jer njegova mati nije znala da laže, samo je htjela da kad što zašpara; — »Za sutra« — govorila bi uvijek nadnoseći se zamišljena nad kašunom, posmatrajući poneki komadićak ogaravljene slanine kao tek načeto šćakoreno uvo od male prasice, što bi dobila po tuđim kućama perući robu. Pa i ti slisci sapuna bili su iz istih izvora. Za sve se mučila samo njegova jedna mati, koja je radila od jutra do sutra i to obično kod onih tamo ukornih lica, a tek kasno noću kad bi stigla kući, uvijek bi s dubokim uzdahom nešto strpavala u plitki bezdan staroga kašuna, pa bi zatim, hvatajući se rukama za glavu, jedva istisnula; »Sine, samo završi zanat . . . slušaj meštre, ala jadom . . .« »To mu je sada odzvanjalo negdje duboko u mozgu«.

Ma utopio se ako nijesam — kleo se Šćepo — nema ga pa nema, meštre ali mogu još pogledati.

— Vidi, vidi . . . taj penel.

Mazal oje bio siguran u sebe da je onaj veliki penel, sa strčavim prasećim dlakama, jutros turio u kašetu s piturom a sad da ga nema, možda ga je maznuo koji

od onih božjih podoficira — »gdje će rda, nego na rđu« mislio je on, obuzet sumnjom na onog niskog, lepršavog podnarednika Cuka, koji je za slične stvari koje je »uzimao« kako se čulo, bio i zatvaran. — »Eh, žgoljo jadni«, sumnja je progovarala u njemu kao riječ na ustima. Voli on da ponekad lokne. Samo kakav je bio onog jutra kada se gegao ukraj Seljanova, donjom džadom. Lupao je šapama o zid i sve brundao nešto kao da se s nekim psuje, a sam je bio. — »Jebem ja njima slatku majčicu« — i pljuvao bi nekud ustranu i mrmljao. I mogao se čuti i vidjeti da mu nešto kao teško »pada«. — »Znaš meštre — rekao je ne jedem — Sve gola zajebancija«. — »A što podnaredniče?« — upitao ga je on — »Eh što? Ne zna se više tko laže, a tko ne laže... Ne zna se više tko krade, a tko ne krade ovu majčicu zemlju... « Tako bi se duboko i bezgranično zamislio pa okinuo: — »Ja volim samo moju garavu jebaljku... « I uvijek bi onako mamuran pokazivao slike nekakvih goluždravih ženskih stvorenja što ih je sigurno skupljao po ilustriranim časopisima i jeftinim revijama. S tim bi sam sebi zapaljivao maštu, pa bi najzad ozlojeđen na svoj nekakav život skoknuo da s pokojom ljutom rastjera gadne misli usamljenika, jer tako malo nakresan ne bi bio sam; već bi u razgovoru sam sa sobom nalazio neko zadovoljstvo, prisutnost i zabavu u dvoje. — »Bravo podnaredniče« — rekao bi pogledajući se u brodsko zrcalo. Bio bi lijepo izbrijan, zalizan i malo natreskan. — »Sad sam čovjek«. Stajao bi tako pred ogledalom i u tome nalazio zadovoljstvo.

— Eh kakvih sve čeljadi nema — glasnuo se Mazalo kao iza sna sa štice, razlijevajući crvenu boju minija, onim istim penilom. Boja krvi hvatala se po oguljenoj o-

plati »Vile«, koja je ukočeno sjedila u doku broj dva.

I nije znao u kojem je trenutku, kada i kako tako silno zadrhtao, zatresao se i nestao u bezdan sudbine koja je tako šćela. Možda je u tom trenutku uspio da zagleda bosonoga sinčića koji ga kao i uvijek čeka na kućnom pragu i raširenih ručica tepa »Čale, nosiš li mi malo bijelog kuva?« — Sjutra, sine... «

žena Stake s vrućom plosnatom frementunicom i s nagaravljenim nogama od silna, suluda ognja, pogleda ga tužno kao prvi i kao posljednji put. Surva se kraj teška, crna lanca u doku čuvši Kudrova kako otužno zavi i umuknu okrvavljene njuške, pretučene teškom motikom. Samo je bolno jeknuo.

Bura je žalosno dimila.

Šta bi? — mladi radnik pritrča uzbuđen i naže se nad Mazalom, koji je ležao svaljen u blatu pod »Vilom« s razlivenim minijem smiješanim s krvlju. Boje se nijesu razlikovale. U ruci je čvrsto držao stari penel. Radnici su pritrčavali. S dokom je pjevala bura; pa se i onaj žgoljavi kapo odnekud tu stvori i još iz daljine prošapta sebi u radu; — »Šteta, tolike piture!« — reče i napuči nos odmjeravajući kao krv rasuto crvenilo po crnoj palubi doka broj dva. Sježen zapahom bure skupi se i štrcnu u radionicu, jer mu rekoše da ga na telefon zove jedno diskretno ukazno lice. Taj brodski mazalo, šta je samo njemu priredio s bojom, jetko je pomišljao cijeli taj martovski dan.

Kad su radnici ćapali Mazala, dječak grunu u plač i tiho uvi glavu u vrat tresnuvši onim »Boljim« pinelom o željezni lim.

Bura je bjesnila.